

Metoderapport  
Skup 2021

2

Reality  
Check

Oslo, 17.01.2022



### **Innsendere**

Kenneth Fossheim  
kenneth.fossheim@tv2.no  
Tlf: 45233034

Magnus Braaten  
magnus.braaten@tv2.no  
Tlf: 45499424

Ingvild Fjelltveit  
ingvild.fjelltveit@tv2.no  
Tlf: 41851746

### **Reportasjeledere:**

Lovise Gangnes  
reportasjeleder, tv2.no  
lovise.gangnes@tv2.no

Niklas Lysvåg,  
Redaksjonsleder, innenriks, Oslo  
niklas.lysvag@tv2.no

### **Andre bidragsyttere:**

Anniken Hjertholm  
leder Lab2  
ajh@tv2.no

### **Publisert fra:**

30.01.2021

### **Kontaktperson:**

Kenneth Fossheim  
kenneth.fossheim@tv2.no,  
Tlf: 45233034

### **Takk til**

Kristine Malde Lende, Syver Storm-Furru, Hannah Hansen, Ingrid Fredriksen, Ida Falch-Olsen, Daniel Sannum Lauten, Per Haugen, Tom Rune Orset, Tobias Lideberg og Erik Edland.

### **Redaksjonen**

TV 2 Nyheter  
Dronning Eufemias gate 11  
0191 Oslo



# Innhold

<b>1.</b>	<b>Innledning</b>	<b>3</b>
<b>2.</b>	<b>Hovedhypoteser</b>	<b>4</b>
<b>3.</b>	<b>Metode</b>	<b>5</b>
	3.1. Avgrensing og valg av program	5
	3.2. Første kontakt	6
	3.3. Personsøk	7
	3.4. Kartlegging av sosiale medier-aktivitet	8
	3.4.1. Skyggekonto	8
	3.4.2. Kartlegging av nettverk	9
	3.5. Kartlegging av dommer	10
	3.5.1. Søk på navn i berammingslistene	10
	3.5.2. Tålmodighet og mange innsyn	10
	3.5.3. Søk i svenske domstoler	11
	3.6. Spørreundersøkelse blant realitydeltakerne i utvalget	11
<b>4.</b>	<b>Kildearbeid</b>	<b>13</b>
	4.1. Kartlegge miljøet og castingprosessene	13
	4.2. Kontakt med domfelte	13
	4.3. Kartlegging av fornærmede	13
<b>5.</b>	<b>Analyse av funn</b>	<b>14</b>
	5.1. Gjennomgangen av dommene	14
	5.2. Analyse av castingdokumentet	15
	5.3. Gjennomgang av TV 2s egen spørreundersøkelse	15
<b>6.</b>	<b>Etikk og vurderinger rundt utvalg og identifisering</b>	<b>16</b>
	6.1. Mistanke mot uskyldige	16
	6.2. Samlet presentasjon av tallene	17
	6.3. Folkedomstolen	17
	6.4. Kjent informasjon til besvær	17
	6.5. Svakhet ved avgrensingen	18
	6.6. Kritikk for valg av program	18
	6.7. «Virker som de skyter litt fra hofta»	19
<b>7.</b>	<b>Etterspill</b>	<b>19</b>
<b>8.</b>	<b>Vedlegg</b>	
	8.1. Publiserte saker	
	8.2. Questback-undersøkelse	
	8.2. Castingdokument	

# 1. Innledning

Som krimjournalister følger Kenneth Fosshem og Magnus Braaten daglig med på fengslinger, tiltaler og berammingslister. De plukker derfor opp saker der kjente personer har havnet på kant med loven.

## **Gjennom 2019 og 2020 registrerte reporterne at flere straffesaker hadde profilerte realitydeltakere på tiltalebenken:**

- En av de etter hvert mest omtalte sakene gjaldt Carl Aksel Jansen, som høsten 2020 ble tiltalt og senere dømt for millionbedrageri mot flere personer. I sosiale medier fremsto det som at Jansen levde et liv preget av luksus og god økonomi, men i skattelistingene stod han oppført uten inntekt. Jansens omgangskrets bestod blant annet av flere andre realitydeltakere. Forholdene han ble dømt for, var alvorlige, og påtalemyndigheten argumenterte for at kjendisrollen var en medvirkende årsak til at han knyttet seg til personene han senere svindlet.
- Ikke mange måneder før ble en annen profilert ung realitydeltaker tiltalt og senere dømt i en alvorlig voldtektssak. Mannen i 20-årene anket dommen og ble frikjent i lagmannsretten.
- I samme periode ble to menn i 20-årene, kjent fra et populært realityprogram, tiltalt og senere dømt for å ha filmet og delt en sexvideo av en kvinne mot hennes vilje.

Pressen har tradisjonelt vært opptatt av å gå maktpersoner etter i sømme- ne, og da særlig personer med formell makt – som stortingsrepresentanter og personer som innehar offentlige verv. Vi har kanskje i mindre grad vært opptatt av personer med stor uformell makt.

Realityprogrammer har en stor seerskare blant unge. Det er en arena som dyrker og skaper kjendiser. Mange av deltakerne regnes som forbilder og blir influencere med stor påvirkningskraft på barn og unge.

For eksempel har straffedømte Melina Johnsen, som tidligere har deltatt i «Ex on the Beach», 140.000 følgere på Instagram. Hun er en av mange tidligere realitydeltakere som i dag er store profiler i sosiale medier og

forbilder for mange. Realitykjendisene blir dessuten hyppig omtalt av ulike medier - også TV 2. Vi omtaler opp- og nedturer, kontroverser og utspill, inviterer dem til å gjeste podcaster og som deltakere i nye TV-programmer. Derfor har vi også et ansvar for å se kritisk på denne bransjen.

Etter hvert begynte vi å stille oss flere spørsmål: Hvordan ser rullebladet til realitykjendisene ut? Er de mer kriminelle enn andre? Og legges det vekt på dette i castingen til programmene?

Disse spørsmålene ble starten på en omfattende kartlegging av et miljø som aldri før har blitt undersøkt systematisk i offentligheten.

Gjennom våre undersøkelser har vi fått et unikt innblikk i et miljø som har vært mye omtalt, men som få virkelig har fått tilgang på.

## 2. Hovedhypoteser

### **Vi satte opp noen hypoteser:**

- Denne typen programmer tiltrekker seg mer spenningssøkende personer som er villig til å tøye grenser på TV og derfor kanskje også på andre områder.
- Castingbyråene og produksjonsselskapene vet på forhånd lite om straffehistorikken til personene de rekrutterer som deltakere.
- Personer som ble offentlige gjennom å delta i populære TV-programmer, er overrepresentert i kriminalstatistikken.
- Når deltakerne treffes i samme miljø etter å ha deltatt i realityprogram, øker risikoen for at grensene tøyes og at nye lovbrudd kan skje.

### **Dersom dette stemte, kunne det:**

- Avdekke en ukultur blant tidligere realitydeltakere.
- Føre til endringer i måten produksjonsselskapene jobber på, både rundt casting av deltakere og oppfølging i etterkant.
- Skape debatt om hvem som dyrkes frem til å bli forbilder for unge mennesker.
- Når deltakerne treffes i samme miljø etter å ha deltatt i realityprogram, øker risikoen for at grensene tøyes og at nye lovbrudd kan skje.

# 3. Metode

**For å kunne finne ut av dette måtte vi avgrense hvilke program som var relevant, og deretter se på:**

- Deltagerne vs. eventuelle funn av dommer.
- Produksjonsselskapenes castingprosess.
- Realitymiljøene.
- Hva deltakerne selv mener.

## 3.1. Avgrensing og valg av program

Vi bestemte oss tidlig for at det var programmer med en ung målgruppe og unge seere vi ville fokusere på. TV-programmene som i så måte peker seg ut, er «Paradise Hotel» og «Ex on the Beach».

Dette er programmer som bevisst retter seg mot en ung målgruppe til forskjell fra for eksempel et program som «Farmen» eller «Farmen Kjentis» på TV 2. De to nevnte TV 2-programmene retter seg mot et bredere publikum og har en gjennomsnittsalder på sine seere på henholdsvis 53 og 50 år.«Ex on the Beach» har en tredel av sine strømmeseere i alderen mellom 10 og 19 år.

Vi skaffet oss en oversikt over seertallene og snittalder på de reality-seriene vi visste var populære blant unge. Mens Nordic Entertainment Group (Nent), som distribuerer «Paradise Hotel», ikke ønsket å oppgi sine seertall, opplyste Discovery Networks at 325.000 nordmenn i snitt så på hver episode av 2018- og 2019-sesongen. Av disse var hver tredje seer mellom 10 og 19 år gamle. Ytterligere en tredjedel var i aldersgruppen 20-29.

Vi mener det er viktig og riktig å granske realityprogrammene som retter seg mot unge.

Om en person er dømt for lovbrudd knyttet til vold, lav impuls kontroll eller grenseoverstridende oppførsel, er det særlig relevant hvis personen skal settes i situasjoner med fokus på alkohol, festing og intim kontakt med andre på riksdekkende TV. Mange deltakere får også stor oppmerksomhet i etterkant av innspillingen.

Det spilte også inn i vurderingen at de aller fleste TV 2 var kjent med at hadde begått lovbrudd forut for prosjektets start, var tidligere deltakere i enten «Paradise Hotel» eller «Ex on the Beach».

TV 2 har også gått gjennom straffehistorikken til deltakerne i 2019-sesongen av «Love Island», som man kan argumentere for at minner om «Ex on the Beach» og «Paradise Hotel». Med unntak av én deltaker som ikke hadde vedtatt et forelegg, fant vi ingen domfellelser. Fordi konseptet dessuten ikke er sentrert rundt festing og alkohol i like stor grad som «Paradise Hotel» og «Ex on the Beach», så vi bort fra programmet i de videre undersøkelsene.

### **Vi valgte ut programmer fra en femårsperiode:**

- Deltakerne av de fem siste sesongene av «Paradise Hotel» (2015-2019), som er den desidert lengstlevende programserien av disse to. Totalt utgjorde dette 104 deltakere.
- Deltakerne i de to sesongene (2018 og 2019) av «Ex on the Beach» som på dette tidspunktet var sendt på TV. Totalt utgjorde dette 49 deltakere.

Vi ba Discovery om innsyn i deltakerlistene for deres programmer og fikk tilgang på disse.

Deltakerlistene til «Paradise Hotel» fant vi gjennom åpne søk på internett, da mediene har omtalt deltakerlistene til disse flere ganger.

De totalt 153 deltakerne i de to programmene ble ført inn i et Excel-ark. Dette ble sortert etter hvilket program og hvilke sesonger de deltok i.

## **3.2. Første kontakt**

Før vi gikk i gang med våre undersøkelser, tok vi kontakt med produksjonsselskapene. Vi ville vite hvordan de jobber med casting og oppfølging av deltakere, slik at vi senere kunne holde svarene opp mot våre funn.

Vi spurte om hvordan produksjonsselskapene kontrollerer hvorvidt aktuelle deltakere er straffedømt, hvilken betydning en eventuell domfellelse har og hvor alvorlig et lovbrudd må være for at det skal diskvalifisere fra deltakelse.

Kommunikasjonsdirektør Hanne McBride i Discovery svarte at de ikke har anledning til å søke dette opp, men at alle deltakere får spørsmål om straffehistorikk. Ergo er det et tillitsbasert system. Også kommunikasjonsrådgiver Thomas Horni i Nent svarte at de spør om dette gjennom flere runder med intervjuer.

Deltakere i «Paradise Hotel» signerer i tillegg kontrakter der de bekrefter at de ikke holder tilbake opplysninger som dette. Discovery oppga at de ikke hadde en tydelig predefinert grense for hvilke typer lovbrudd som er diskvalifiserende, men at de i utgangspunktet ikke ønsker å ha med voldsdømte personer i sine produksjoner. Horni i Nent svarte at om de skulle finne ut av at en aktuell kandidat er tidligere straffedømt, vil personen miste muligheten til å delta.

Da vi ble kjent med at Nent i utgangspunktet har nulltoleranse for personer med noe på rullebladet, og at Discovery ikke ønsket voldsdømte i sitt program, samtidig som de begge praktiserte et tillitsbasert system, ønsket vi å undersøke om – og i tilfelle hvor mange – straffedømte som likevel ble valgt ut.

### 3.3. Person søk

Vi gikk derfor i gang med omfattende undersøkelser av deltakerne. Vi laget en liste over hvilke verktøy som skulle benyttes for hver deltaker og begynte å søke etter hver person i:

**SKATTELISTENE** for å undersøke inntekt og formue.

Dette mente vi var relevante opplysninger for å kunne si noe om hvorvidt pengeforbruket enkelte viste på sosiale medier sto i forhold til inntekten deres.

**BIZWEB** for å undersøke om de er tilknyttet selskaper og eventuelt hvilke roller de har. Der vi fant roller, søkte vi selskapene også opp i Brønnøysundregistrene. Dette ble gjort for å undersøke om de kunne ha tilgang på større verdier enn hva som kom frem på ligningen, samt for å undersøke om noen hadde bindinger til andre realitydeltakere, eventuelt andre personer av interesse.



Bizweb gir dessuten ofte telefonnummer, også til personer som har forsøkt å skjule dette. Dette skulle bli vise seg å bli viktig, både for tilsvarsrunden, men også for mer inngående undersøkelser senere i arbeidet.

**FOLKEREJSTERET**, blant annet for å kartlegge adresse, samt for å få tak i personnummer. Disse opplysningene var verdifulle å innhente til den videre prosessen, blant annet fordi det gir opplysninger om personer som har valgt å bytte navn.

For senere å kunne få innsyn knyttet til domfellelser mot enkeltpersoner var det viktig å ha eventuell navnehistorikk.

**SEEIENDOM.NO.** Når vi hadde en adresse via folkeregisteret, undersøkte vi grunnboka via seeiendom.no som gir informasjon om hvem som eier boligen, når den ble kjøpt og hvor mye den ble kjøpt for. Også dette verktøyet gir en indikasjon på den enkeltes økonomi, for eksempel sier det noe om de eier eller leier boligen de bor i.

All informasjonen vi fikk tak i, ble ført inn i det samme Excel-arket over alle de 153 deltagerne, slik at vi hadde oversikt over betydelige mengder informasjon om den enkelte deltaker.

## **3.4. Kartlegging av sosiale medier-aktivitet**

### **3.4.1. Skyggekonto**

Vi brukte sosiale medier aktivt til å følge med på deltakere som vanket sammen med personer vi visste at drev med kriminalitet. Det er selvfølgelig ikke et bevis på noe som helst at man omgås kriminelle, men det ga oss en indikasjon over hvem vi burde følge nøyere med på.

Personer vi ønsket informasjon om som hadde åpen konto på Instagram, kunne vi følge med på uten at de fikk noen form for beskjed eller varsel om dette. For å få følge lukkede profiler på Instagram, må derimot kontoens innehaver godta en følgespørsmål. Vi opplevde at forespørselen vi

sendte, i to tilfeller, ikke ble godkjent da vi ba om å få følge brukerne med vår personlige konto.

Vi valgte derfor å opprette såkalte skyggekontoer, altså kontoer på Instagram som ikke kunne knyttes til oss, for å kunne følge disse deltakerne. Dette ble brukt på et fåtall personer som hadde lukket profil og et betydelig antall følgere.

Det er ikke uproblematisk å opptre under en annen identitet enn sin egen i forbindelse med innhenting av informasjon. Fordi vi mente dette var den eneste måten å sikre viktig dokumentasjon, uten at enkeltpersoner endret sin adferd eller stengte oss ute fordi de fikk en journalist på følgerlisten sin, valgte vi å benytte metoden.

Vi inntok ingen aktiv rolle og hadde ingen interaksjon gjennom skyggekontoene. De ble primært benyttet til å sikre dokumentasjon om hva aktuelle personer delte i sosiale medier. Alle vi fulgte hadde allerede en betydelig følgerskare som hadde samme anledning som oss til å sikre dokumentasjon, noe vi mener gjør metoden mindre inngripende enn hvis vi tok oss inn i et mer lukket rom med skjult identitet.

TV 2 har en streng policy på å opprette falske kontoer i sosiale medier. Det kan kun brukes i spesielle tilfeller knyttet til undersøkende journalistikk. Derfor var dette avklart med reportasjeleder.

### **3.4.2. Kartlegging av nettverk**

Aktiviteten til denne gruppen deltakere ble dokumentert ved at vi tok skjermpptak av innholdet de la ut, blant annet stories på Instagram. En ting vi merket oss ved enkelte, var at de tilsynelatende hadde et høyt forbruk. Noen ble avbildet på ferie langt fra Norge mens de drakk dyr champagne, kjørte fete biler og iførte seg klokker verdt hundretusener av kroner. Dette samsvarte dårlig med inntekten de stod oppført med.

Underveis i arbeidet og i kontakten med kilder ble vi også gjort kjent med videoer som viste at navngitte deltakere brukte narkotika i det offentlige rom.

Dermed styrket dette vår tese om at det foregikk ting på kant med loven blant realitydeltakere. Vi antok også at ettersom dette ikke var noe de skjulte, så kunne også andre, som for eksempel politiet være på sporet av dette. Spørsmålet var hvem og hvor mange.

## 3.5. Kartlegging av dommer

Videre måtte vi derfor kartlegge straffehistorikken til personene i utvalget.

### Vi startet dermed å kartlegge deltakerne vi:

- Kjente til at tidligere var domfelt, men dommene var ikke omtalt i andre medier.
- Visste at tidligere var domfelt, men ikke var omtalt.
- Via kilder hadde fått opplysninger om at kunne ha noe på rullebladet.

Denne sammenstillingen av opplysninger oppbevarte vi i et dokument med sikker lagring og streng adgangsbegrensing av hensyn til kildevern og datasikkerhet. Det skulle vise seg å bli krevende å komme til et endelig tall på hvor mange av deltakerne som var domfelt.

Gjennomgangene hittil og kunnskapen vi satt med etter å ha jobbet med feltet, gjorde at vi tidlig visste at det dreide seg om nærmere et tosifret antall domfelte, men vi hadde fortsatt en hypotese om at tallet kunne være betydelig høyere.

### 3.5.1. Søk på navn i berammingslistene

Regelmessig logget vi oss inn i presseportalen til domstolene og gikk inn i berammingslistene for samtlige domstoler. Ved å gjøre ctrl+f-søk på konkrete navn seks måneder frem i tid fant vi tre deltakere som ventet på hovedforhandling. Samtlige ble domfelt.

### 3.5.2. Tålmodighet og mange innsyn

Videre måtte vi organisere et større innsynsarbeid overfor domstolene. Utfordringen var at vi ikke kunne sende domstolen en liste over navn og be om en uttømmende oversikt over straffehistorikk.

Årsaken er at det ikke er lov å gjøre store screeninger av en større gruppe.

Domstolene kan søke på konkrete personer først når den som ber om det, har en berettiget mistanke om at personen har en dom på rullebladet. Derfor måtte vi både tenke langsiktig og være tålmodige i innsynsarbeidet vårt.

Det innebar at vi fortløpende sendte innsynsbegjæringer til domstolen knyttet til konkrete personer vi mente det var grunnlag for å mistenke at var straffedømt. Dette gjorde at vi fikk undersøkt en hel rekke deltakere, og for mange av dem ga det uttelling i form av at de var dømt en eller flere ganger.

### **3.5.3. Søk i svenske domstoler**

Verifera.se gir adgang til å søke i arkivet til svenske domstoler. Flere av deltakerne har svensk statsborgerskap, noe som gjorde det relevant å undersøke straffehistorikken deres i landet de har oppholdt seg mest i. Søkene resulterte i treff. I Sverige er adgangen til innsyn i straffesaker betydelig større enn i Norge. Når man først har funnet dommen via Verifera, kan man sende en henvendelse til den svenske domstolen og be om å få oversendt hele förundersøkningsprotokollen. Det ga oss innsyn blant annet i avhør, bilder av beslag og bilder av de domfelte deltakerne vi fant i de svenske registrene.

Over en periode på mange måneder klarte vi å begjære innsyn i straffehistorikken til de fleste av de 153 deltakerne i utvalget vårt. Gjennom våre metoder har vi ikke hatt anledning til å gjøre uttømmende søk, hvilket åpner for at tallet kan være høyere enn vi har kommet frem til.

## **3.6. Spørreundersøkelse blant realitydeltakerne i utvalget**

For å gå enda bredere ut, i et forsøk på å få et innblikk i hva deltakerne selv synes om castingprosessen og oppfølgingen i etterkant av innspilling, bestemte vi oss for å sette opp et spørreskjema gjennom tjenesten Questback. Dette ble primært distribuert på SMS til deltakerne. Telefonnumrene til de aller fleste deltakerne hadde vi allerede sikret oss i den innledende fasen med personsøk.

I denne delen av undersøkelsen valgte vi å utvide utvalget til også å inkludere deltakere fra Paradis Hotel sesongene 2009-2014, altså samtlige deltagere i programmets historie, med unntak av 2020-sesongen.

Det ga oss nok en runde med personsøk-verktøyene for å finne kontaktopplysninger til totalt 340 deltakere i de to programmene.

I skjemaet (vedlegg 1) stilte vi blant annet deltakerne spørsmål om følgende:

- Om de angret på deltakelsen.
- Om de ville deltatt igjen.
- Om de ble med i programmet med mål om å bli en offentlig kjent person.
- Om de gjorde ting underveis i innspillingen med mål om å få offentlig oppmerksomhet.
- Om hvordan deltakelsen har påvirket mulighetene på arbeidsmarkedet.
- Om deltakelsen har generert inntekter de ellers ikke ville hatt.

I skjemaet fikk også deltakerne anledning til å svare med fritekst i åpne felter, blant annet om motivasjonen deres for å delta, hvordan deltakelsen har påvirket livene deres og hvordan de vil beskrive det mange kilder overfor oss betegnet som et realitymiljø med mye festing og rus.



**Ideen bak spørreskjemaet var todelt:**

1. Vi ønsket mest mulig informasjon om hvordan deltakelse i reality-programmer påvirket livet til de involverte og hvilke miljøer de eventuelt blir en del av etter å ha blitt kringkastet.
2. Dernest var det viktig for oss å få et helhetlig inntrykk av hvordan deltakerne selv opplevde tiden før, under og etter innspilling. Vi brukte mye tid på å kartlegge de som hadde begått kriminalitet, både av simple og mer alvorlig art, men vi mente det var riktig å vekte opp totalinntrykket av dekingen vår.

Totalt fikk vi 127 svar, noe som gir en svarprosent på 37. Vi skulle ønsket oss at enda flere tok seg tid til å svare.

Til tross for færre respondenter enn vi håpet på, mente vi at antallet var høyt nok til at svarene kunne publiseres under full åpenhet om hvordan svarene ble innhentet og hvor høy svarprosenten var.

## 4. Kildearbeid

### 4.1. Kartlegge miljøet og castingprosessene

I tillegg til å spørre Nent og Discovery om hvordan de forholder seg til straffehistorikk i castingprosessen, ba vi om å få oversendt dokumenter som gir innsyn i prosessen. Disse fikk vi ikke tilgang til.

Underveis i arbeidet holdt vi løpende kontakt med både deltakere og andre relevante kilder.

Gjennom en av dem fikk vi tilgang til spørreskjemaet deltakerne i «Ex on the Beach» svarer på før de deltar. Dette var et svært sentralt dokument å få tak i, fordi vi mener dette belyser hvilken bevissthet produksjonen har knyttet til å undersøke deltakernes bakgrunn, herunder straffehistorikk.

### 4.2. Kontakt med domfelte

Etter hvert som vi stadig fikk tilgang på nye dommer, begynte vi å kontakte de domfelte. Alle fikk tilbud om å stille til intervju med oss. Et fåtall ville snakke åpent, noen flere ga oss kommentarer anonymt og noen ønsket bare å snakke med oss på bakgrunn. Dette ga nyttig innsikt i opplevelsene flere hadde etter deltakelse og miljøet mange vanket i. Flere tipset oss om pågående straffesaker vi ikke kjente til og rykter om kriminalitet blant deltakere, som vi undersøkte. De fleste vi kontaktet, valgte likevel ikke å svare oss.

### 4.3. Kartlegging av fornærmede

Basert på informasjon vi fant i dommene til deltakerne, registrerte vi kontaktopplysninger på de ulike fornærmede i sakene. Vi anså disse å være relevante kilder, og vi tok kontakt med alle. De aller færreste av

de som var utsatt for den mest alvorlige kriminaliteten, for eksempel vold, seksuallovbrudd eller kidnapping, ønsket å la seg intervju av oss. I to tilfeller der fornærmede ønsket å stille til intervju, var vi av presseetiske hensyn avskåret fra å omtale saken i detalj av anonymiseringshensyn. Her fikk vi ikke den uttellingen vi ønsket, utover at vi kunne registrere at mange av de fornærmede opplevde det som opprørende at en person som hadde begått urett mot dem, senere ble gitt en plattform på riksdekkende TV.

## 5. Analyse av funn

Aldri før har realitymiljøet som helhet blitt kartlagt systematisk i offentligheten.

### 5.1. Gjennomgangen av dommene

Vår innhenting og kartlegging av dommer viste at minst 23 av de 153 tidligere realitydeltakerne i utvalget har en dom på rullebladet. Vi ønsket å vite om dette betød at utvalget vårt var mer kriminelle enn samfunnet øvrig. Derfor kontaktet vi kriminolog Torbjørn Skardhammer ved Universitetet i Oslo. Han kunne fortelle at det er en høyere andel enn i resten av befolkningen for øvrig – også hvis man ser på den aldersgruppen som realitydeltakerne er i, altså 20- og 30-årene. Funnet styrkes av at minst tre av deltakerne i vårt utvalg er domfelt etter at vi avsluttet kartleggingen vår, slik at andelen straffedømte ville vært høyere om vi gjorde undersøkelsen i dag.

#### Videre viste kartleggingen vår at:

- Blant de domfelte hadde 16 deltakere en dom før innspillingen av realityprogrammet de var med på. Flere av dem holdt dommen skjult for produksjonsselskapet. Det ble klart for oss da enkelte av dommene vi konfronterte produksjonsselskapene med, var helt nye for dem.
- Ni deltakere var dømt i etterkant av deltakelse da vi gjorde vår optelling. En gjennomgang av de ni dommene viser at syv av lovbruddene er begått i forbindelse med festing og bruk av rusmidler. Dette stemmer bra med funnene fra questbacken, der mange svarer at livet etter reali-

tydeltakelse fort kan bli preget av mye festing og rus.

- Vi fant at flere deltakere var domfelt for alvorlig kriminalitet, blant annet grov vold, kidnapping, seksuallovbrudd og grov hvitvasking.
- To av deltakerne var dømt både før og etter TV-deltakelsen.
- Dommene var spredt over hele landet. Vi fant dermed ikke grunnlag for å kunne si noe om at de domfelte tilhørte et konkret geografisk miljø.
- Alle de domfelte var i samme aldersgruppe, primært i 20-årene. Det var 18 menn og 5 kvinner blant de domfelte.

## 5.2. Analyse av castingdokumentet

TV 2 fikk som nevnt tilgang til et hemmelig spørreskjema som benyttes i castingprosessen til potensielle deltakere i «Ex on the Beach». Skjemaet hadde totalt 32 spørsmål.

Slik kunne vi gjøre tellinger i ordbruk, antall spørsmål om ulike tema og dermed si noe kvantitativt om deler av denne castingprosessen, noe som er relevant for å forstå hva produksjonsselskapene er opptatt av når de velger ut deltakere:

- Det stilles åtte spørsmål om kropp og seksualitet.
- Det stilles to spørsmål knyttet til lovbrudd.
- Ett spørsmål går direkte på om vedkommende er straffedømt: «Står du i politiets register? Hvis ja, hva var lovbruddet og når var det?»

## 5.3. Gjennomgang av TV 2s egen spørreundersøkelse

Fra spørreundersøkelsen vi gjennomført via Questback, gjorde vi følgende funn:

- En av fem oppga at de gjorde ting bevisst under innspillingen for



å få offentlig oppmerksomhet.

- Mer enn hver fjerde respondent svarte «ja» på spørsmål om de ble med i programmene med mål om å bli en offentlig kjent person.
- Nesten åtte av ti ville ha deltatt igjen.
- Mer enn én av tre svarte at deltakelsen har påvirket jobbmulighetene deres positivt. 13,5 prosent svarte at deltakelsen har påvirket jobbmulighetene deres negativt, mens 52 prosent mente det ikke har noen betydning.
- Nesten seks av ti oppga at deltakelsen har gitt jobbmuligheter eller inntekter de ellers ikke ville ha fått.

## 6. Etikk og vurderinger rundt utvalg og identifisering

### 6.1. Mistanke mot uskyldige

I krimjournalistikken er etiske vurderinger rundt grad av identifisering en daglig øvelse. Enkelte straffedømte realitydeltakere kan det være gode grunner til å identifisere med navn og bilde. Utgangspunktet er likevel det motsatte, altså at vi anonymiserer dem etter beste evne.

I vårt prosjekt har anonymisering den uheldige konsekvensen at offentlighetens mistanke rettes mot alle de 153 tidligere realitydeltakerne som inngår i vårt utvalg.

Slik vi har vurdert det, er belastningen ved å bli offentlig «uthengt» som straffedømt betydelig større enn belastningen ved potensielt å bli mistenkt eller i det minste forbundet med en gruppe mennesker som er overrepresentert i strafferegistrene. Viktigheten av å belyse temaet har trumfet behovet for å unngå å rette mistanke mot alle realitydeltakerne.

## 6.2. Samlet presentasjon av tallene

Noen hensyn har vi likevel tatt. Blant annet har vi presentert tallene fra «Ex on the Beach» og «Paradise Hotel» samlet. Av de 153 deltakerne i vårt utvalg har bare 49 vært med på «Ex on The Beach». Dersom vi hadde skrevet at en dom knyttet seg til «Ex on The Beach», ville belastningen blitt for stor for de 49 som fikk mistanke rettet mot seg. En samlet presentasjon av tallene har hatt den konsekvensen at produksjonsselskapene i flere av sine svar har kunnet påpeke at det ikke er mulig for dem å svare for tall som også gjelder et annet og konkurrerende selskap.

## 6.3. Folkedomstolen

Fordi realitykjendisers liv er noe som engasjerer mange unge, har tidligere omtale om realitykjendis og hendelser ført til enorm ryktespredning. I tidligere saker har vi sett at det er kort vei fra anonymisering i dommer omtalt i mediene til de faktiske navnene florerer i spesielt ett anonymt nettsted – Jodel, der brukerne opptrer anonymt. Dette påvirket spesielt vurderinger rundt detaljnivået i hva vi refererte fra dommene.

Fordi vi fryktet ryktespredning av informasjon i det anonyme forumet valgte vi å være ekstra varsom med detaljnivået særlig i tilfellene der det handlet om tredjeparter.

Dersom en deltaker for eksempel hadde vært domfelt for vold mot ekskjæresten, ville det vært gode grunner til å skrive det. Utfordringen var å risikere at den domfelte ville bli identifisert på sosiale medier, for da ville man enkelt også kunne lete seg frem til hvem ekskjæresten er. I flere av sakene la vi oss derfor på en mindre detaljert linje i vår omtale, nettopp fordi realitykjendis er særlig sårbare for ryktespredning på sosiale medier.

Dette er en utfordring som vi og andre journalister i etablerte medier i stadig større grad står overfor.

## 6.4. Kjent informasjon til besvær

En annen utfordring vi møtte på, var opplysninger som allerede var publisert i andre medier, som igjen begrenset våre muligheter til å omtale våre funn.

Årsaken var at opplysninger som vi ønsket å publisere, sammenholdt med opplysningene som andre medier hadde publisert, ville vært egnet til å identifisere enkelte av de domfelte. I ett konkret tilfelle tok vi opp problemstillingen med den domfelte, som da truet med å ta livet sitt om vi publiserte opplysninger slik vi hadde skissert for vedkommende. Vi hadde langvarig dialog med vedkommende og hans forsvarer, og besluttet å legge oss på et detaljnivå som beskrev typen lovbrudd, men der vi valgte å være nøkterne i detaljbeskrivelsen.

## 6.5. Svakhet ved avgrensingen

Kartleggingen og avgrensningen skjedde våren 2020, men før TV 2 rakk å publisere funnene, hadde kanalene lansert hver sine nye sesonger av programmene. Det var en svakhet for vårt datagrunnlag. Vi valgte likevel å stå og gå for utvalget som ble gjort, og å være åpne og tydelige om det som premiss i all sakene. Dette opplyste vi om grundig både i sakenes brødtekst og i faktaboks.

## 6.6 Kritikk for valg av program

Under arbeidet med saken har vi møtt mye motstand fra Discovery og Nent, som distribuerer henholdsvis «Ex on the Beach» og «Paradise Hotel». Felles for de to er at de mener vi har gjort et vilkårlig utvalg av både serier og sesonger, og at tallene ville sett annerledes ut om vi for eksempel hadde lagt til 2020-sesongene.

Discovery har i sine svar dessuten hyppig påpekt at også TV 2 sender en rekke realityserier, og at disse seriene ikke har vært del av vårt utvalg. De har blant annet vist til at Petter Northug var programleder i TV 2-programmet «Landskampen» til tross for sine dommer, og de har pekt på flere domfelte deltakere i «Farmen» og «Farmen Kjendis».

Det er viktig å understreke at all journalistikk er gjennomført med full redaksjonell uavhengighet til programavdelingen, og uten noen kontakt overhodet med dem utover ordinær kildekontakt.

Det at TV 2 også distribuerer realityserier, er ikke til hinder for våre muligheter til å drive uavhengig og kritisk journalistikk.

## 6.7. «Virker som de skyter litt fra hofta»

Kort tid etter at vi hadde kontaktet enkelte av de domfelte deltakerne for første gang, fikk vi et tips fra en tidligere «Ex on the Beach»-deltaker. Vedkommende var med i en Facebook-gruppe for deltakere i programmet, der også flere fra produksjonen var med. I et innlegg på denne Facebook-gruppen kom en av produksjonens ansatte en advarsel om at TV 2 hadde tatt kontakt med «en del av dere».

«Jeg vet ikke hvem eller hvor mange de har sendt til, men det virker som de skyter litt fra hofta, og helt på måfå. Jeg vil bare minne om at dere ikke på noen måte er pliktige til å prate med dem, og at journalister som ønsker «å ta en uforpliktende bakgrunnsprat» med dere sjelden vil bare det. De kommer til å ville sitere fra denne», heter det i innlegget fra produksjonen.

Kommunikasjonssjef Hanne McBride forklarte dette med at de ønsket å være tilgjengelige for deltakere som hadde sett på henvendelsene fra TV 2 som «fryktelig ubehagelige». Hun avviste at dette var en advarsel mot å snakke med oss, eller at deltakerne hadde fått noen form for munnkurv.

Vi vet ikke om produksjonens holdning var en medvirkende årsak til at kun 37 prosent svarte på TV 2s spørreundersøkelse. I ettertid tenker vi uansett at spørreundersøkelsen med fordel kunne vært sendt ut på et tidligere tidspunkt, kanskje før vi kontaktet deltakere i forbindelse med dommene.

## 7. Etterspill

Vår kartlegging av realitydeltakere førte til debatt om castingprosesser, reality-TV og forbilderoller i TV 2s flater. Oversikten over antallet straffedømte deltakere i de aktuelle sesongene er en rekke ganger blitt trukket frem i andre mediers dekning av realityproduksjoner. Både psykologer og politiet har overfor TV 2 beskrevet andelen straffedømte i kartleggingen som bekymringsfull. De har etterlyst bedre rutiner i castingprosessen og understreket at personer som får den innflytelsen mange realitydeltakere får, har et særskilt ansvar for å være gode forbilder.

Det siste året har både vi og andre medier omtalt nye straffesaker der realitydeltakere sitter på tiltalebenken. Den mest alvorlige kom 11. januar i år. Da ble det kjent at vinneren av fjorårets sesong av «Paradise Hotel» Markus Grønberg ble dømt til fire år og fem måneder i fengsel for en voldtekt som fant sted før innspilling av realityserien. Han har anket dommen. Viaplay har valgt å fjerne sesongen han deltok i fra sin strømmetjeneste.

I Sverige førte anklager om seksuelle overgrep under innspillingen av den forrige sesongen av svenske «Paradise Hotel» til at sesongen ble fjernet fra strømmetjenester. Svenske Nent har varslet at de vil endre dagens konsept og relansere det i et nytt format. Også produsentene av svenske «Ex on the Beach» har valgt å droppe en ny sesong.

Her hjemme har Nent varslet at også de gjør store endringer i «Paradise Hotel»-konseptet. I følge dem skal serien ha et større fokus på deltagerne som helhet og avspeile tiden vi lever i.

Våre saker har skapt debatt om produksjonsselskapene mulighet til å hente inn straffeattest. Nent og Discovery har selv påpekt at det er problematisk at de ikke kan be om straffeattest fra personer som ønsker å delta i deres populære realitykonsepter. De ønsker seg et lovverk som åpner for dette. I Norge er det bare NRK Super som i dag kan be om straffeattest i forbindelse med TV-innspillinger, fordi de jobber med barn og unge.

Nent og Discovery har selv påpekt at det er problematisk at de ikke kan be om straffeattest fra personer som ønsker å delta i deres populære realitykonsepter. De ønsker seg et lovverk som åpner for dette. I Norge er det bare NRK Super som i dag kan be om straffeattest i forbindelse med TV-innspillinger, fordi de jobber med barn og unge.

Vi har forelagt disse ønskene for Kulturdepartementet både under Solberg-regjeringen og dagens Støre-regjering. Begge gangene har vi fått til svar at det ikke er aktuelt å se på lovverket. Statssekretær Gry Haugsbakken (Ap) sier tvert imot at produksjonsselskapene bør skjerpe sine rutiner og finne bedre løsninger for castingprosessen.

# 8. Vedlegg

## Digitalt

**31.01.2021:** Reality Check

<https://www.tv2.no/lab2/reality-check/>

**31.01.2021:** Disse spørsmålene måtte «Ex on the Beach»-deltakerne svare på

<https://www.tv2.no/nyheter/11919484/>

**01.02.2021:** Reagerer på andelen straffedømte realitydeltakere: – Et rødt flagg

<https://www.tv2.no/a/11899989>

**03.02.2021:** Tidligere deltakere: Slik har reality påvirket jobbmulighetene

<https://www.tv2.no/a/11915865/>

**03.02.2021:**

– Tøyer strikken for hver sesong

<https://www.tv2.no/a/11928784/>

## TV-sak

**31.01.2021** Nyhetene 21: Realityforbildene

<https://play.tv2.no/nyheter/nyhetene/nyhetene-2021-episode-31-1624793.html?showPlayer=true>

### Intro fra studio:

Realityseriene Paradise Hotel og Ex on the Beach er superpopulære blant unge seere. Mange av deltakerne blir store profiler i sosiale medier - og forbilder for unge. Men hvilke forbilder er de? TV 2 har gjort en reality check - og kartlagt straffehistorikken til deltakere



## ETTERSPELL

**23.08.2021:** Medieekspertene svarer:

Burde Norge gjøre som Sverige

- slutte å sende reality?

<https://www.tv2.no/a/14113365/>

**04.09.2021:** Raser mot

«reality-søppel»: – Nok er nok

<https://www.tv2.no/a/14188160>

**16.01.2021:** Regjeringen ber produksjonene om å skjerpe rutinene sine

<https://www.tv2.no/nyheter/14493705/>



i syv sesonger av de to populære programmene. Den viser at 23 av 153 personer har en eller flere dommer på rullebladet.



# 8.1. Questback-undersøkelse

## SPØRSMÅL FRA TV 2

Hei!

Vi i TV 2s nyhetsredaksjon lurer på hvordan det har gått med dere som har som har deltatt i Ex on the Beach og Paradise Hotel. Derfor håper vi du vil dele dine erfaringer ved å svare på denne undersøkelsen. Den er helt anonym og en kombinasjon av ja/nei-spørsmål og enkelte åpne tekstsvaer.

**Kjønn:**

**Program:** Ex on the Beach eller Paradise Hotel

**Deltakerår:**

**Angrer du på at du deltok?**

Ja/Nei/vet ikke

**Er du fornøyd med at du deltok?**

Ja/nei/vet ikke

**Hvis vi spoler tilbake til før din deltakelse:**

**Ville du sagt ja til å delta igjen?**

Ja/nei/vet ikke

**Ble du med i programmet med et mål om å bli en offentlig kjent person?**

Ja/nei

**Gjorde du ting under innspilling bevisst for å få offentlig oppmerksomhet?**

Ja/nei

**På hvilken måte har deltakelsen påvirket**

**jobbmulighetene?**

Negativt, ikke i det hele tatt, positivt

**Har deltakelsen begrenset mulighetene dine i arbeidslivet?**

Ikke i det hele tatt – liten grad – vet ikke – noe grad – stor grad

**Har deltakelsen gitt deg jobbmuligheter/ inntekter du ellers ikke ville fått?**

Ja/nei/vet ikke

**Gjorde du noe under innspilling som du angrer på i etterkant?**

Ja/nei/vet ikke

Hvis ja: Hva da?

**Ble du fremstilt på en måte du ikke kjenner deg igjen i?**

Ja/nei/vet ikke

**Hvis ja:** På hvilken måte?

**FRITEKSTSVAR:**

- Hva var motivasjonen din for å delta?
- Hvordan har deltakelsen i programmet påvirket livet ditt?
- Det snakkes om et reallivmiljø. Hvordan vil du beskrive det?

Ønsker du å dele flere erfaringer fra deltakelsen i PH eller EOTB?

Kontakt journalist Magnus Braaten på magnus.braaten@tv2.no eller Ingvild Fjelltveit på ingvild.fjelltveit@tv2.no

## 8.2. Castingdokument

EX ON THE BEACH

Gratulerer!!!

Etter å ha vurdert flere hundretalls kandidater, er du nå en av dem som er kommet et skritt nærmere mulig deltagelse i den aller første sesongen av Ex On The Beach! Kanskje blir nettopp du en av dem som blir med på å sette standarden for dette programmet her i Norge.

Vi vet allerede noe om deg, men vi har lyst til å danne oss et enda tydeligere inntrykk av hvordan du er som menneske. Derfor vil vi gjerne at du skal fylle ut dette skjemaet.

I svarene dine er det sikkert fristende å framstå som en person bittelittegranne fere enn den du er, i den tro at det vil garantere at du går videre. Men vi er ikke på jakt etter såkalte "fasade"-personer! I stedet er vi på utkikk etter ærlige personer som våger å by på seg selv på godt og vondt. Vær derfor oppriktig når du besvarer spørsmålene dine. Det er nemlig bare du som kan gi oss et riktig bilde av deg selv. Heldigvis er ikke dette en eksamen, så det finnes ikke riktige svar - kun ærlige.

Spørreskjemaet behandles naturligvis strengt konfidensielt hos oss, og vil bli slettet etter intervjurunden dersom du ikke går videre. Vi forventer at du også vil behandle skjemaet konfidensielt.

Glade hilsener fra

Castingen, Ex On The Beach

PS! Lykke til!!!!

Ex On The Beach · Rubicon · Postboks 4414 NYDALEN · 0403 Oslo · Tlf: 23 23 45 00



## 8.2. Castingdokument

**VENNLIGST SKRIV TYDELIG!**

Navn:

Adresse:

Postnummer & sted:

Mobil:

E-mail:

Fødselsdato:

Alder:

Høyde:

Vekt:

Er du tilfreds med ditt eget utseende?

Facebook-link:

Instagram-link:

Blogg:

Snap:

Utdannelse:

Barneskole (navn på skolen og årstallet du gikk der):

Ungdomsskole (navn på skolen og årstallet du gikk der):

Videregående (navn på skolen og årstallet du gikk der):

Annet / eventuelle kurs / studier / dykkersertifikat / bartenderkurs / dj og lignende:

Hva jobber du med?

Kan du ta deg fri i opptaksperioden som går fra ca 8 januar til ca 20 februar 2018?

Har du norsk pass? Hvis nei, hvilken nasjonalitet har du?

Har du gyldig pass og hvis ja, hvilken utløpsdato har det:

De to nærmeste pårørende (MEGET VIKTIG med navn, adresse, telefonnummer og mail, samt om de er familiemedlemmer/venner/annet):

**1. Beskriv din oppvekst (både gode og dårlige minner):**

Svar:

**2. Beskriv en spesiell begivenhet i din oppvekst:**

Svar:

**3. Har du hatt en periode i livet ditt som har vært veldig bra? Hvis ja, når var det?**

Svar:

**4. Har du hatt en periode i livet ditt som har vært litt tung? Hvis ja, når var det?**

Svar:

**5. Hva er andre menneskers førsteinntrykk av deg?**

Svar:

**6. Hvilke egenskaper hos andre mennesker irriterer deg?**

Svar:

**7. Hvilke egenskaper ved deg selv kan irritere andre?**

Svar:

**8. Har du noen gang slått noen i sinne eller selvforsvar? Hvis ja, fortell hvem og når?**

Svar:

**9. Står du i politiets register? Hvis ja, hva var lovbruddet og når var det?**

Svar:

**10. Er du fornøyd med egen kropp?**

Svar:

**11. Hvor lenge har du vært singel nå?**

Svar:

**12. Hvor mange faste forhold har du hatt og med hvem? (Fortell gjerne også hvor lenge de varte). Kopier inn Facebook / instagram-linker:**

Svar:

**13. Fortell om den verste måten du har gjort det slutt med en du har deala med / vært kjæreste med. Kopier inn Facebook / instagram – linker:**

Svar:

**14. Har du noen gang opplevd å ha en ex som fremdeles er keen på deg selv om du har gjort det slutt? I tilfelle hvem? Skriv navnene deres samt kopier inn Facebook / instagram-linker:**

Svar:

**15. Får du mye oppmerksomhet fra det andre kjønn?**

Svar:

**16. Hva tenner deg seksuelt hos en av det andre kjønn?**

Svar:

**17. Har du noen gang hatt sex med en av samme kjønn?**

Svar:

**18. Hvor mange sexpartnere har du hatt?**

Svar:

**19. Hva er din holdning til one night stands?**

Svar:

**20. Hvor ofte har du one night stands / sex med personer du ikke er i kjæresteforhold med?**

Svar:

**21. Fortell om ditt beste ONS (one night stand) og verste ONS. Hvem var det med, når og hvor:**

Svar:

**22. Hvem av dine flings / ex'er / ONS hadde det vært digg å se igjen på Ex On The Beach? Hvorfor? (Kopier inn på Facebook / instagram-linker:**

Svar:

**23. Hvem av dine flings / ex'er / ONS hadde det vært mindre kult å se igjen på Ex On The Beach? Hvorfor? Kopier inn Facebook / instagram-linker:**

Svar:

**24. Har du noen venner / venninner / bekjente, som også har søkt om å delta i programmet? (Det er ingen ulempe å svare på dette spørsmålet - tvert imot - vi vil du skal være ærlig).**

Vennligst skriv navn og telefonnr:

Svar:

**25. Hva er det mest pinlige du har gjort?**

Svar:

**26. Hva ler du av?**

Svar:

**27. Er det noe du ikke vil snakke/fortelle om på TV?**

Svar:

**28. Har du noen gang feriert / reist utenfor Europa? Hvis ja, hvor har du vært?**

Svar:

**29. Hvordan er språkkunnskapene dine? Engelsk, fransk ...**

Svar:

**30. Har du noen allergier? (Matallergier / mel / gluten / melk / nøtter / skalldyr / eller lignende).**

Svar:

**31. Når var du glad sist?**

Svar:

**32. Har du en drøm du ennå ikke har realisert? Fortell:**

Svar:

Tusen takk skal du ha! Da er det bare å returnere det ferdig utfylte skjemaet tilbake på mailen.

Vi understreker at denne søknaden blir behandlet strengt konfidensielt og vil aldri bli benyttet i andre sammenhenger enn ved denne utvelgelsen til Ex On The Beach. Alt materiale vil bli makulert ved produksjonens slutt. Dersom du ønsker at kun navnet ditt og kontaktnummer skal stå i Rubicons arkiv, så vennligst gjør oss oppmerksomme på dette.

Jeg erklærer herved at alt jeg har oppgitt i denne søknaden er sant. Jeg er inneforstått med at dersom noen av svarene er uriktige, vil min søknad bli diskvalifisert omgående.

Jeg er innforstått med at det gis noe økonomisk kompensasjon ved deltakelse for tapt arbeidsinntekt i løpet av produksjonstiden. Full dekning av tapt arbeidsinntekt kan imidlertid ikke forventes.

Signatur

Sted

Dato